

at Staten kunde komme i Besiddelse af og faae Raadighed over disse Midler. Men Enhver vil dog formentlig erkjende, at dette er en Bevæggrund, som ikke alene kan være tilstrækkelig, og jeg er meget bange for, at dersom man først her ved disse Stiftelser, hvor der er Tale om formentlig 13 Milioner, fik Sagen ordnet paa den Maade, at man førte dem ind i Statskassen, saa vilde man have Banskfelijkheid ved at modstaa Lysten til at gaa videre og videre paa den saaledes betraadte Bane. Jeg tror, at Konsekventen vilde føre til, at man efterhaanden vilde henvende sin Opmærksomhed paa Stiftelser, som ikke ere slet saa rige, men som dog ogsaa ere i Besiddelse af en respektabel Formue; at man fremdeles derefter vilde henvende sig til andre Indvætninger under Statens Tilfyn, selv om de ikke just havde den Karakter som Ballst og Vemmetofte eller deslige Somsukkløstre, og mulig kunde man ad denne Vej komme videre, end man selv fra først af kunde anse det for rigtigt og ønskeligt. Jeg kan ikke tilbageholde den Bemærkning, at det forekommer mig, at de nye Læder, de nuværende Lidsforhold indeholde en Opfordring til at være noget varsom med den Slags Forandringer i Overleverelser fra Fortiden. Man kan jo ikke være uvidende om, at der dels hos os og dels andre Steder fremsættes Lærdomme, der gaa ud paa, at det skulde være en retfærdig Fordring, at de forskjellige Formuer og Bærdier, som i Nærenes Løb ere bleve fordelte paa uligelig og ubillig Maade imellem de forskellige Medlemmer af Samfundet, blive Gjenstand for en ny Omfordeling, saaledes at et mere ligeligt, billigt og retfærdigt Forhold kom tilstede. Man arbejder, frygter jeg for, deslige Anskuelser i Hænde ved ikke at respektere de Krav, som de rige Stiftelser have paa at bevare deres Eiendoms-gjenstande uanfægtede. Man vil, tror jeg, let kunne benytte de Argumenter, som nu gjøres gjældende lige over for Stiftelserne, til ved andre Leiligheder at bringes i Anvendelse overhovedet lige over for de rige Folk, dem, som ere i Besiddelse af en større Del af denne Verdens Goder og Herligheder. Man vil maaste sige, at det er Theorier, men man veed dog vel, at der er gjort Forsøg paa at føre disse Theorier ind i Verden paa en saadan Maade, at det har efterladt blodige Spor et Sted, og man veed vel sagtens ogsaa, at Forholdene stille sig saaledes, at der mulig snart kan blive Tale om at se noget Dignende paa andre Steder. Efter min Formening skal man derfor ingenlunde være for ligegyldig ligeoverfor disse Theorier, ligesom man overhovedet under saadanne Lidsforhold som dem, under hvilke vi leve, dobbelt skal vogte sig for at gjøre Noget, der kan betragtes eller benyttes som opmuntrende, saavel som for at tolke sin Deltagelse ligeoverfor dem, der overhovedet vedkjende sig disse moderne Lærdomme.

Naar det erede Flertal i den parlamentariske Kommission saavel som den erede Drøftør har villet ulede Noget af den særegne Maade, hvorpaa Stiftelserne skulde være bleve bestyrede, saa har jeg allerede haat Leilighed til at gjøre opmærksom paa, at det er meget ubegrundet, naar man af Frederik den Sjettes Fundats af 1838 har villet ulede, at han erkjendte sig for at være fuldraadig over Stiftelserne i den Forstand, som der her skulde være Tale om. En Ting er, at Administrationen, hvis Rigt det er at værne om disse Stiftelser, er berettiget til at træffe saadanne Foranstaltninger, som Stiftelsernes eget Lærv gjør nødvendige, som maa anses hensigtsmæssige, for at deres Formaal kunne opnaas i videre Omfang; et Andet er, at Kongen eller Administrationen skulde være raadig over Stiftelserne i den Forstand, at man skulde kunne disponere over disse Midler, fornegtende deres Tilværelse, deres Eksistens som selvstændige Retssubjekter. Derpaa har den suveræne Konge eller den absolute Regjering aldrig indladt sig, thi det skal siges til Ære for de suveræne Konger og de absolute Regjeringer, at de gennem de fundne Aarhundreder stedse have respekteret og agtet den private Eiendomsret og testamentariske Beslutninger, hvad enten der var Spørgsmaal om enkelte Privates Formuesgjenstande eller om offentlige Stiftelser, og aldrig er der sket nogen Udvidelse af Fundatsen eller deslige, uden at der har fundet en Overveelse Sted, om en saadan Udvidelse, saadanne nye Bestemmelser, maatte siges at staa i Overensstemmelse med de oprindelige Fundatsers Aand og Mening. Mulig kan der være feilet i den Henseende, thi alt Menneſteværk er jo skrøbeligt; der har været Tale om at anvende et Skjøn, og det kan der være taget feil i, men det har, som sagt, bestandig været Bestræbelsen og Villien at handle i Fundatsernes Aand. Jeg har dermed besvaret den første Del af Forespørgslen. Den anden Del lyder saaledes: „Kunne disse Resultater ventes bragt til Udførelse af Regjeringen i indværende Rigsdagsamling?“ Jeg antager ikke, at jeg har nødig at besvare dette Spørgsmaal videre. Naar jeg har udtalt, at det vilde efter min Formening være en Retstræffelse, om man drog de omtalte Stiftelsers Midler ind i Statsformuen ved at opføre dem paa Finantsloven, saa er dermed ogsaa udtalt, at jeg, og jeg tør her tale i Regjeringens Navn, ikke nogensinde har tænkt paa i indværende Rigsdagsamling at bringe de omtalte Resultater, hvortil den parlamentariske Kommissions Flertal er kommen, til Udførelse. At særlig jeg, der er den næstførte ansvarlige Bærg, for disse Stiftelsers Ret, ikke kunde ville gjøre noget Saadant, er jo selvforstaaeligt. — Jeg behøver da ikke at dvæle videre ved Forespørgslen, men inden jeg slutter, vil jeg dog udtale min Tak til de erede Forespørgere, som have givet mig Leilighed til at ud-